

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBOS 2009 M. KOVO 19 D. NUTARIMU NR. 2S-7 „DĖL TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS SPRENDIMŲ, PAVEDANČIŲ UAB „TRAKŲ PASLAUGOS“ VYKDYTI VIEŠŲJŲ TERITORIJŲ TVARKYMO DARBUS, ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 4 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS“ NUSTATYTŲ ĮPAREIGOJIMŲ NEVYKDYMO

2016 m. liepos 27 d. Nr. 2S-8 (2016)
Vilnius

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2016 m. birželio 14 d. posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl Konkurencijos tarybos 2009 m. kovo 19 d. nutarimu Nr. 2S-7 „Dėl Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimų, pavedančių UAB „Trakų paslaugos“ vykdyti viešųjų teritorijų tvarkymo darbus, atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams“¹ (toliau – 2009 m. Nutarimas Nr. 2S-7) nustatytų įpareigojimų nevykdymo.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė :

1. 2009 m. Nutarimu Nr. 2S-7 Trakų rajono savivaldybei nustatyti įpareigojimai ir jų vykdymas

(2) Tyrimas dėl 2009 m. Nutarimu Nr. 2S-7 nustatytų įpareigojimų nevykdymo pradėtas 2016 m. vasario 2 d. Konkurencijos tarybos nutarimu Nr. 1S-11/2016².

(3) Konkurencijos taryba 2009 m. Nutarimu Nr. 2S-7 konstatavo, jog Trakų rajono savivaldybė (toliau – Savivaldybė), 2008 m. kovo 27 d. sprendimu Nr. S1-72 „Dėl pavedimo UAB „Trakų paslaugos“ vykdyti viešųjų teritorijų tvarkymo darbus“³ (toliau – 2008 m. Sprendimas Nr. S1-72) nusprendusi be konkurso pirkti viešųjų teritorijų tvarkymo darbus iš uždarosios akcinės bendrovės „TRAKŲ PASLAUGOS“ (toliau – UAB „Trakų paslaugos“, Bendrovė) ir sudariusi 2008 m. balandžio 8 d. pasirašytą Trakų ir Lentvario miestų viešųjų teritorijų tvarkymo darbų sutartį Nr. T1-106/116 (toliau – 2008 m. Sutartis), nepagrįstai suteikė privilegijas vienam ūkio subjektui, diskriminuodama kitus atitinkamoje rinkoje veikiančius ūkio subjektus.

(4) Konkurencijos taryba pripažino, kad 2008 m. Sprendimo Nr. S1-72 1⁴ ir 3⁵ punktai pažeidžia Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus ir įpareigojo Savivaldybę ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo 2009 m. Nutarimo Nr. 2S-7 rezoliucinės dalies paskelbimo leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ panaikinti 2008 m. Sprendimo Nr. S1-72 1 ir 3 punktus ir nutraukti 2008 m. Sutartį.

¹ Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2009 m. kovo 19 d. nutarimas Nr. 2S-7, http://www.kt.gov.lt/index.php?show=nut_view&nut_id=1005.

² Bylos 1 tomas, 28-29 lapai.

³ Bylos 1 tomas, 36-37 lapai.

⁴ „Pavesti UAB „Trakų paslaugos“ vykdyti Trakų ir Lentvario miestų viešųjų teritorijų tvarkymo darbus“.

⁵ „Įgalioti Trakų rajono savivaldybės administracijos direktorių parengti ir pasirašyti su UAB „Trakų paslaugos“ Trakų ir Lentvario miestų viešųjų teritorijų tvarkymo darbų sutartį“.

(5) Vadovaudamasi 2009 m. Nutarimo Nr. 2S-7 rezoliucinės dalies 3 punktu, Savivaldybė privalėjo per 14 dienų nuo įpareigojimų įvykdymo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai bei pateikti tai patvirtinančius įrodymus.

(6) 2009 m. Nutarimo Nr. 2S-7 rezoliucinė dalis leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ buvo paskelbta 2009 m. kovo 27 d. Nutarimas buvo apskūstas Vilniaus apygardos administraciniam teismui, kuris 2009 m. balandžio 17 d. nutartimi sustabdė nutarimo galiojimą iki teismo sprendimo įsiteisėjimo. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2009 m. rugsėjo 3 d. sprendimu paliko galioti 2009 m. Nutarimą Nr. 2S-7. Teismo sprendimas buvo apskūstas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui (toliau – LVAT), kuris 2011 m. kovo 31 d. nutartimi Vilniaus apygardos administracinio teismo 2009 m. rugsėjo 3 d. sprendimą paliko nepakeistą. Taigi 2009 m. Nutarimu Nr. 2S-7 nustatyti įpareigojimai Savivaldybei turėjo būti įvykdyti ne vėliau kaip iki 2011 m. birželio 9 d.⁶

(7) Savivaldybės taryba 2011 m. balandžio 28 d. sprendimu Nr. S1-33 „Dėl pavedimo UAB „Trakų paslaugos“ vykdyti viešųjų teritorijų tvarkymo darbus“⁷ (toliau - 2011 m. Sprendimas Nr. S1-33) panaikino 2008 m. Sprendimo Nr. S1-72 1 ir 3 punktus ir įgaliojo Savivaldybės administracijos direktorių nutraukti 2008 m. Sutartį. Kartu, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalimi, Savivaldybė nusprendė pavesti UAB „Trakų paslaugos“ vykdyti Trakų ir Lentvario miestų viešųjų teritorijų tvarkymo darbus ir sudaryti naują sutartį su Bendrove.

(8) 2011 m. Sprendimo Nr. S1-33 1 punktu ir 3.2 papunkčiu nuspręsta:

„1. Pavesti UAB „Trakų paslaugos“ vykdyti Trakų ir Lentvario miestų viešųjų teritorijų tvarkymo darbus.

<...>

3. Įgalioti Trakų rajono savivaldybės administracijos direktorių.

<...>

3.2. parengti ir pasirašyti su UAB „Trakų paslaugos“ Trakų ir Lentvario miestų viešųjų teritorijų tvarkymo darbų sutartį.

<...>“.

(9) Vykdydama šį sprendimą, Savivaldybės administracija su UAB „Trakų paslaugos“ sudarė neterminuotą 2011 m. sutartį (toliau – 2011 m. Sutartis).

(10) Savivaldybė⁸ ir UAB „Trakų paslaugos“⁹ nurodė, kad 2009 m. Nutarimu Nr. 2S-7 nustatyti įpareigojimai yra įvykdyti tinkamai, kadangi 2011 m. Sprendimo Nr. S1-33 priėmimo ir 2011 m. Sutarties pasirašymo metu UAB „Trakų paslaugos“ atitiko Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą nuostatą dėl vidaus sandorio sudarymo.

(11) Savivaldybė informavo¹⁰, kad nuo 2009 m. Nutarimo Nr. 2S-7 priėmimo ūkio subjektai nesikreipė į Savivaldybę dėl Trakų ir Lentvario miestų viešųjų teritorijų tvarkymo darbų atlikimo, rinka dėl kitų ūkio subjektų, galinčių teikti šias paslaugas, nebuvo analizuojama nesant tam būtinumo, taip pat nebuvo skelbtas konkursas tokiems darbams atlikti. Trakų ir Lentvario miestuose viešųjų teritorijų tvarkymo darbus vykdo tik UAB „Trakų paslaugos“¹¹.

(12) Konkurencijos taryba nustatė, kad UAB „Mano aplinka“ ir UAB „Stebulė“ būtų suinteresuotos atlikti viešųjų teritorijų tvarkymo darbus Trakų ir Lentvario miestuose ir dalyvauti konkurencingoje procedūroje, jei tokia būtų surengta¹².

⁶ Bylos 1 tomas, 28 lapas.

⁷ Bylos 1 tomas, 4-5 lapai.

⁸ Savivaldybės administracijos 2016 m. sausio 15 d. raštas Nr. AP3-124 „Dėl informacijos pateikimo“ (bylos 1 tomas, 26 lapas).

⁹ UAB „Trakų paslaugos“ 2016 m. gegužės 13 d. raštas Nr. 352 (bylos I tomas, 48-52 lapai).

¹⁰ Savivaldybės administracijos 2016 m. sausio 15 d. raštas Nr. AP3-124 „Dėl informacijos pateikimo“ (bylos 1 tomas, 27 lapas).

¹¹ Savivaldybės administracijos 2016 m. kovo 2 d. raštas Nr. AP3-709 „Dėl informacijos pateikimo“ (bylos 1 tomas, 33 lapas).

¹² Bylos 1 tomas, 61, 70 lapai.

2. Tyrimo išvados ir UAB „Trakų paslaugos“ bei Savivaldybės paaiškinimai dėl jų

(13) Tyrimo metu nustatytos aplinkybės ir padarytos išvados buvo išdėstytos Konkurencijos tarybos Viešųjų subjektų priežiūros skyriaus 2016 m. balandžio 26 d. pranešime apie atliktą tyrimą Nr. 5S-6/2016 (toliau – Pranešimas)¹³.

(14) Pranešime padaryta išvada, kad Savivaldybės taryba, priimdama 2011 m. Sprendimą Nr. S1-33 ir su UAB „Trakų paslaugos“ pasirašydama 2011 m. Sutartį, nepašalino 2009 m. Nutarimu Nr. 2S-7 konstatuoto Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimo, lėmusio konkurencijos sąlygų skirtumus viešųjų teritorijų tvarkymo paslaugų teikėjams, privilegijuojant UAB „Trakų paslaugos“ ir diskriminuojant kitus šių paslaugų teikėjus.

(15) Konkurencijos tarybai siūloma pripažinti, kad Savivaldybė netinkamai įvykdė jai nustatytus įpareigojimus, ir kreiptis į teismą su prašymu panaikinti 2011 m. Sprendimo Nr. S1-33 1 punktą ir 3.2 papunktį, taip pat nutraukti 2011 m. Sutartį bei įpareigoti Savivaldybę konkurencingos procedūros būdu atrinkti ūkio subjektą ar ūkio subjektus viešųjų teritorijų tvarkymo darbams atlikti.

(16) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 29 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Savivaldybė ir UAB „Trakų paslaugos“ informuotos apie galimybę susipažinti su bylos medžiaga bei pateikti savo nuomonę dėl tyrimo išvadų¹⁴.

(17) Savivaldybė paaiškinimų nepateikė.

(18) UAB „Trakų paslaugos“ 2016 m. gegužės 13 d. paaiškinimuose nurodė, kad nesutinka su tyrimo išvadomis ir pasiūlymais¹⁵. Nurodė, kad Savivaldybė priėmė 2011 m. Sprendimą Nr. S1-33 ir sudarė 2011 m. Sutartį išimtinai dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo¹⁶ jai pavestų funkcijų vykdymo.

(19) UAB „Trakų paslaugos“ taip pat nurodė, kad konkurencinga procedūra viešųjų teritorijų tvarkymo darbų vykdytojui parinkti galėjo būti organizuota tik pagal Viešųjų pirkimų įstatymą, todėl Konkurencijos taryba turėjo įvertinti, ar priimtu 2011 m. Sprendimu Nr. S1-33 ir pasirašyta 2011 m. Sutartimi nebuvo pažeisti tuo metu galioję Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai¹⁷. Nurodė, kad nepažeidus Viešųjų pirkimų įstatymo negalėjo būti pažeisti Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimai, nes Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalis yra specialioji norma Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio atžvilgiu.

(20) 2016 m. birželio 14 d. Konkurencijos tarybos bylos nagrinėjimo posėdyje UAB „Trakų paslaugos“ atstovas palaikė 2016 m. gegužės 13 d. atsiliepime išdėstytą poziciją.

(21) Savivaldybė apie posėdžio vietą ir laiką buvo informuota Konkurencijos tarybos registruotu laišku, tačiau atstovai posėdyje nedalyvavo.

(22) 2016 m. birželio 21 d. rašte Savivaldybė pateikė nuomonę, kad UAB „Trakų paslaugos“ pranašumą prieš kitus ūkio subjektus suteikia šios bendrovės valdymo operatyvumas, atliekamų darbų žema kaina, gera kokybė bei nedidelė vertė. Be to nurodė, kad UAB „Trakų paslaugos“ išdėstyta nuomonė dėl tyrimo išvadų atitinka ir savivaldybės poziciją minėtu klausimu.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

(23) Konkurencijos įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad Konkurencijos taryba nagrinėja, ar viešojo administravimo subjektų priimti teisės aktai ar kiti sprendimai atitinka šio įstatymo 4 straipsnyje nustatytus reikalavimus ir, jeigu yra pagrindas, kreipiasi į viešojo administravimo subjektus su reikalavimu pakeisti ar panaikinti teisės aktus ar kitus konkurenciją ribojančius sprendimus. Jeigu reikalavimas neįvykdytas, Konkurencijos taryba turi teisę valstybinio

¹³ Bylos I tomas, 38-43 lapai.

¹⁴ Konkurencijos tarybos 2016 m. balandžio 26 d. raštai (bylos 1 tomas, 44-47 lapai).

¹⁵ Bylos I tomas, 48-52 lapai.

¹⁶ Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 2 dalies, 6 straipsnio 36 punkto.

¹⁷ 2011 m. Sutarties pasirašymo metu galiojo Viešųjų pirkimų įstatymo redakcija, nenumatanti imperatyvaus reikalavimo gauti Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimą dėl vidaus sandorio sudarymo (toks reikalavimas atsirado tik nuo 2012 m. sausio 1 d.).

administravimo subjektų sprendimus, išskyrus Vyriausybės norminius teisės aktus, apskūsti Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, savivaldybių administravimo subjektų ir kitų viešojo administravimo subjektų sprendimus – apygardos administraciniam teismui.

(24) Atsižvelgus į nurodytas Konkurencijos įstatymo nuostatas, vertinant, ar yra pagrindas kreiptis į apygardos administracinę teisumą dėl Savivaldybės tarybos sprendimų, susijusių su Konkurencijos tarybos 2009 m. Nutarime Nr. 2S-7 Savivaldybės tarybai nustatytų įpareigojimų nevykdymu, nagrinėjamu atveju svarbu nustatyti, ar Savivaldybės tarybos 2011 m. Sprendimas Nr. S1-33 ir su UAB „Trakų paslaugos“ pasirašyta 2011 m. Sutartis pašalino Konkurencijos tarybos nutarime konstatuotus konkurencijos sąlygų skirtumus toje pačioje rinkoje veikiančių ūkio subjektų atžvilgiu.

3. Dėl Savivaldybės sprendimų ir jų įtakos konkurencijai vykdam 2009 m. Nutarimą Nr. 2S-7

(25) Kaip buvo minėta nutarimo (3) pastraipoje, 2009 m. Nutarime Nr. 2S-7 Konkurencijos taryba konstatavo, kad Savivaldybė 2008 m. Sprendimo Nr. S1-72 1 ir 3 punktais, bei pastarojo sprendimo pagrindu pasirašyta 2008 m. Sutartimi, sudaryta tarp Savivaldybės administracijos ir UAB „Trakų paslaugos“, kitiems ūkio subjektams užkirto kelią į rinką ir panaikino galimybę varžytis dėl paslaugų teikimo. Konkurencijos taryba nutarime padarė išvadą, kad Savivaldybės taryba 2008 m. Sprendimu Nr. S1-72 suteikė pranašumą vienam ūkio subjektui kitų ūkio subjektų atžvilgiu, suteikdama jam galimybę be konkurencijos užimti tam tikrą atitinkamos rinkos dalį ir gauti nuolatines pajamas. Konkurencijos taryba konstatavo, kad priėmus 2008 m. Sprendimą Nr. S1-72, o vėliau jo pagrindu sudarius 2008 m. Sutartį, buvo užkirstas kelias kitiems atitinkamoje rinkoje veikiantiems ūkio subjektams siūlyti savo paslaugas.

(26) 2009 m. Nutarimo Nr. 2S-7 įpareigojimų tinkamas įgyvendinimas turėjo pakeisti minėtame nutarime nurodytą faktinę situaciją ir sudaryti galimybes kitiems ūkio subjektams, galintiems potencialiai konkuruoti su Bendrove vykdam viešųjų teritorijų tvarkymo darbus, dalyvauti konkurencingoje procedūroje dėl šių paslaugų teikimo Savivaldybės teritorijoje.

(27) Kaip minėta nutarimo (7)-(9) pastraipose, Savivaldybė 2011 m. Sprendimu Nr. S1-33 be konkurencingos procedūros pavedė UAB „Trakų paslaugos“ teikti tas pačias paslaugas, kurios šiai bendrovei buvo pavestos teikti 2008 m. Sprendimo Nr. 1S-72 1 punktu. Su Bendrove buvo sudaryta neterminuota viešųjų teritorijų tvarkymo darbų teikimo Sutartis. Taigi UAB „Trakų paslaugos“ ir toliau turi išskirtines sąlygas vykdyti viešųjų teritorijų tvarkymo darbus, nepatirdama konkurencinio spaudimo iš kitų ūkio subjektų, o Bendrovės potencialiems konkurentams nebuvo sudarytos galimybės varžytis dėl viešųjų teritorijų tvarkymo paslaugų teikimo Trakų ir Lentvario miestuose.

(28) Šio nutarimo (11) pastraipoje minėta Savivaldybės nurodyta aplinkybė, kad nuo 2009 m. Nutarimo Nr. 2S-7 paskelbimo ūkio subjektai nesikreipė į Savivaldybę dėl viešųjų teritorijų tvarkymo darbų vykdymo, nereiškia, kad rinkoje nėra ūkio subjektų, suinteresuotų teikti šias paslaugas. Dar iki 2009 m. Nutarimo Nr. 2S-7 priėmimo, Konkurencijos tarybai ūkio subjektai¹⁸ nurodė, jog yra suinteresuoti teikti viešųjų teritorijų tvarkymo paslaugas Trakų ir Lentvario miestuose bei dalyvauti viešajame konkurse ar kitoje konkurencingoje procedūroje, kurioje būtų perkamos šios paslaugos, jei tokia procedūra būtų surengta¹⁹. Be to, kaip minėta šio nutarimo (12) pastraipoje, ir šio tyrimo metu keli ūkio subjektai Konkurencijos tarybai nurodė, kad būtų suinteresuoti atlikti viešųjų teritorijų tvarkymo darbus Trakų ir Lentvario miestuose.

(29) Nustatyti, ar yra ūkio subjektų, suinteresuotų teikti atitinkamas paslaugas, Savivaldybė galėtų tik suorganizavusi konkurencingą procedūrą. Taigi, vykdydama 2009 m. Nutarimą Nr. 2S-7, Savivaldybė turėjo organizuoti konkurencingą procedūrą viešųjų teritorijų tvarkymo darbų vykdytojui parinkti, o ne pavesti paslaugas teikimą savo kontroliuojamai UAB „Trakų paslaugos“.

¹⁸ Pavyzdžiui, UAB „Stebulė“, uždaroji akcinė bendrovė „Naujininkų ūkis“, uždaroji akcinė bendrovė „RASŪ VALDA“, UAB „Naujamesčio būstas“.

¹⁹ 2009 m. Nutarimas Nr. 2S-7.

(30) Savivaldybė priimdama 2011 m. Sprendimą Nr. S1-33 ir sudarydama 2011 m. Sutartį, kitiems ūkio subjektams (ar jų grupėms) nesudarė galimybės varžytis dėl nagrinėjamų paslaugų teikimo Trakų ir Lentvario miestuose, dėl ko šiuose miestuose jau veikiantis ir juose atitinkamas paslaugas siekiantys teikti ūkio subjektai ir toliau veikia skirtingomis konkurencijos sąlygomis.

(31) Apibendrinama aukščiau išdėstyta, Konkurencijos taryba daro išvadą, kad formalus Savivaldybės tarybos 2008 m. Sprendimo Nr. S1-72 1 ir 3 punktų panaikinimas bei 2008 m. Sutarties nutraukimas ir 2011 m. Sprendimo Nr. S1-33 priėmimas bei jo pagrindu 2011 m. Sutarties pasirašymas, kai viešųjų teritorijų tvarkymo paslaugų teikimas be konkurencingos procedūros pavestas tai pačiai Bendrovei, nepašalino Savivaldybės tarybos 2008 m. Sprendimo Nr. S1-72 neigiamų padarinių sąžiningai konkurencijai. Situacija atitinkamoje rinkoje išliko nepakitusi, todėl 2008 m. Sprendimo Nr. S1-72 1 ir 3 punktų panaikinimo bei 2008 m. Sutarties nutraukimo ir naujo 2011 m. Sprendimo Nr. S1-33 priėmimo bei 2011 m. Sutarties su UAB „Trakų paslaugos“ sudarymo Konkurencijos taryba nelaiko 2009 m. Nutarimu Nr. 2S-7 nustatytų įpareigojimų įvykdymu.

4. Dėl 2009 m. Nutarimu Nr. 2S-7 nustatytų įpareigojimų santykio su vidaus sandorio išimtimi ir viešųjų paslaugų reglamentavimu

(32) Vietos savivaldos įstatymo (2010 m. gruodžio 11 d. redakcija) 8 straipsnio 1 dalis skelbia, kad savivaldybė yra atsakinga už viešųjų paslaugų teikimą gyventojams. Viešųjų teritorijų tvarkymas – tai viešoji paslauga. Konstitucinis Teismas, nagrinėjęs savivaldybių teisę viešąsias paslaugas pavesti konkrečioms įmonėms ne konkurso tvarka yra pažymėjęs: „savivaldybė, nusprenddama dėl <...> viešųjų paslaugų teikėjo parinkimo būdo, turi atsižvelgti inter alia į tai, ar yra kitų ūkio subjektų, norinčių ir galinčių teikti <...> viešąsias paslaugas, ir, jei jų esama, užtikrinti, kad jiems būtų sudarytos sąlygos konkuruoti dėl galimybės teikti šias paslaugas.“²⁰ Be to, Konstitucinis teismas nurodė, kad savivaldybės, turinčios pareigą užtikrinti viešųjų paslaugų teikimą, neturi absoliučios diskrecijos nuspręsti dėl šias paslaugas teikiančių ūkio subjektų parinkimo būdo. Teismas nurodė, kad sprendimą viešųjų paslaugų teikimą pavesti konkrečiam ūkio subjektui ne konkurso būdu, savivaldybės gali priimti tik tuo atveju, jeigu tokiais sprendimais nebus teikiama privilegijų arba diskriminuojami atskiri ūkio subjektai ar jų grupės.²¹ Taigi tai, kad nagrinėjamos paslaugos yra viešosios, nepaneigia Savivaldybės pareigos įvykdyti 2009 m. Nutarimu Nr. 2S-7 nustatytus įpareigojimus pašalinant konkurencijos sąlygų skirtumus.

(33) Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje numatyta galimybė bei sąlygos perkančiosioms organizacijoms be viešųjų pirkimų procedūros sudaryti vidaus sandorius. Įstatyme nustatyta, kad atliekant pirkimus šio įstatymo reikalavimai netaikomi pirkimams, jeigu perkančioji organizacija sudaro sutartį su atskira juridinio asmens statusą turinčiu subjektu, kurį ji kontroliuoja kaip savo pačios tarnybą ar struktūrinį padalinį ir kuriame ji yra vienintelė dalyvė.

(34) Kaip nurodyta nutarimo (10) pastraipoje, Savivaldybės ir Bendrovės teigimu 2011 m. Sprendimo Nr. S1-33 priėmimo ir 2011 m. Sutarties pasirašymo metu UAB „Trakų paslaugos“ atitiko Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą nuostatą dėl vidaus sandorio sudarymo, todėl negalėjo pažeisti Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų.

(35) Tačiau Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir Konkurencijos įstatyme įtvirtinti konkurencijos apsaugos reikalavimai viešojo administravimo subjektus įpareigoja vidaus sandorio kriterijus atitinkančių sandorių sudarymo galimybes vertinti vadovaujantis ne tik Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis, bet ir Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimais.

(36) LVAT yra pasisakęs dėl Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalies ir Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio nuostatų santykio:

„pagal viešuosius pirkimus <...> reglamentuojančias teisės normas, perkančiajai organizacijai <...> yra leidžiama sudaryti sandorį nerengiant konkurso, ir toks elgesys Viešųjų pirkimų <...> įstatymo požiūriu nebūtų neteisėtas. Tačiau pažymėtina, kad

²⁰ Konstitucinio Teismo 2015 m. sausio 15 d. nutarimas byloje Nr. 3-N1/2015.

²¹ Ten pat.

konkurencijos, kaip vertybės, užtikrinimo ir tam tikro lygio apsaugos gali būti siekiama reglamentuojant įvairius teisinius santykius. Vienas iš svarbiausių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo siekių – nesuvaržyta tiekėjų konkurencija, viešųjų pirkimų teisėje sureglamentuotomis procedūromis užtikrinama, be kita ko, veiksminga, sąžininga konkurencija tarp tiekėjų (ūkio subjektų). <...> Atitinkamai sandoriai, sudaryti laikantis viešųjų pirkimų taisyklėse nustatytų procedūrų, <...> turėtų tenkinti ir Konkurencijos įstatymo reikalavimus. Kita vertus, tai, kad pagal viešųjų pirkimų <...> teisę, esant tam tikroms sąlygoms, yra leidžiama netaikyti nustatytų procedūrų, iš esmės reiškia leidimą riboti sąžiningą konkurenciją, tačiau <...> tik tiek, kiek sąžininga konkurencija yra saugoma šiuos santykius reglamentuojančiomis normomis – viešųjų pirkimų <...> taisyklėmis. Todėl vien tik pasinaudojimas tokia, kitame nei Konkurencijos įstatyme, numatyta išimtimi, bendrąja prasme pasireiškiančia kaip suteiktos teisės pasirinkti leidžiamą elgesio modelį įgyvendinimu, nebūtinai preziumuos ir institucijos elgesio, veiksmų atitiktį Konkurencijos įstatymui. <...> visuminis teisinis reguliavimas įtvirtina tokį konkurencijos apsaugos standartą, pagal kurį naudojimas Viešųjų pirkimų įstatyme <...> numatytomis išimtimis nebūtinai gali būti pakankama priežastis diskriminaciniams savivaldybių sprendimams pateisinti, ir savivaldybių veiksmai nagrinėjamu aspektu vertinami, visų pirma, atsižvelgiant į <...> numatytus konkurencijos saugiklius²².

(37) Kitoje byloje LVAT yra konstatavęs, kad, nors pagal Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas perkančiajai organizacijai yra leidžiama sudaryti sandorį nerengiant konkurso, pasinaudojimas tokia išimtimi nereiškia šios organizacijos veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymui. Naudojimas Viešųjų pirkimų įstatyme numatyta vidaus sandorio išimtimi nėra pakankama priežastis diskriminaciniams savivaldybių sprendimams pateisinti, o savivaldybių veiksmai vertinami atsižvelgiant į Konkurencijos įstatyme numatytus konkurencijos reikalavimus²³. LVAT taip pat konstatavo, kad „Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje <...> numatyta galimybė esant tam tikroms sąlygoms sudaryti vidaus sandorius nereiškia, kad neturi būti paisoma Konkurencijos [įstatymo] 4 straipsnyje numatytų konkurencijos apsaugos reikalavimų²⁴“.

(38) Konkurencijos taryba daro išvadą, kad Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje numatyta savivaldybių teisė esant tam tikroms sąlygoms sudaryti sutartis netaikant šiame įstatyme numatytų viešųjų pirkimų procedūrų, negali būti taikoma tokiu būdu, kad paneigtų Konstitucijos 46 straipsnyje ir Konkurencijos įstatymo 4 straipsnyje numatytus konkurencijos apsaugos reikalavimus.

(39) Konkurencijos tarybos 2009 m. Nutarimo 2S-7 vykdymo kontekste svarbu paminėti, kad vidaus sandorio, atitinkančio Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytus kriterijus, sudarymas nepanaikina pareigos užtikrinti Savivaldybės sprendimų atitiktį Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams. Vykdydama Konkurencijos tarybos 2009 m. Nutarime Nr. 2S-7 nustatytus įpareigojimus ir sprenddama dėl vidaus sandorio sudarymo galimybės, Savivaldybė privalėjo pirmiau įvertinti tokio sandorio įtaką konkurencijos sąlygoms, pavyzdžiui, ar dėl jo nebus eliminuota konkurencija, ir tik nustačiusi, kad konkurencijos apsaugos reikalavimai nebus pažeisti, imtis veiksmų sudarant vidaus sandorį. Vis dėlto Savivaldybė sudarė vidaus sandorį su Bendrove, nors tokiu būdu nebuvo pašalinti konkurencijos sąlygų skirtumai ir Konkurencijos tarybos 2009 m. Nutarime Nr. 2S-7 nustatyti įpareigojimai liko neįvykdyti.

²² LVAT 2015 m. birželio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁵⁸¹-502/2015, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba v. Klaipėdos miesto savivaldybė, UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“, VšĮ „Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras“, UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ ir UAB „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras“.

²³ LVAT 2015 m. birželio 15 d. nutartis adm. byloje Nr. A¹⁵⁸¹-502/2015, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba v. Klaipėdos miesto savivaldybė, UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“, VšĮ „Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras“, UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ ir UAB „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras“.

²⁴ LVAT 2016 m. kovo 29 d. nutartis adm. byloje Nr. A³⁴⁷-552/2016, Kaišiadorių rajono savivaldybė v. Konkurencijos taryba.

5. Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimų vykdymo

(40) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, viešojo administravimo subjektų veiksmai nelaikomi Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų pažeidimu, jei skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus.

(41) Todėl nagrinėjamu atveju svarbu nustatyti, ar 2011 m. Sprendimas Nr. 1S-33 ir jo pagrindu sudaryta 2011 m. Sutartis buvo sąlygota neišvengiamo įstatymų reikalavimų vykdymo.

(42) Remiantis LVAT praktika, teisės įgyvendinimas ir įstatymų reikalavimų vykdymas nėra tapatūs, Savivaldybei suteiktos teisės įgyvendinimas nereiškia įstatymų reikalavimų vykdymo Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies prasme²⁵. Pasak LVAT, įstatymų reikalavimų vykdymas apima „atvejus, kuomet viešojo administravimo subjektas neturi diskrecijos pasirinkti tam tikrą elgesio modelį, o, priimdamas konkretų sprendimą (aktą), paprasčiausiai vykdo iš įstatymo kylantį imperatyvų reikalavimą“²⁶.

(43) Savivaldybių veiklą reglamentuojančiame Vietos savivaldos įstatyme nėra imperatyviai nustatyta, kad viešųjų teritorijų tvarkymo paslaugos turi būti organizuojamos tik tokiu būdu, kuomet paslaugų teikimas yra pavedamas konkrečiam ūkio subjektui ar subjektams, be konkurenciją tarp ūkio subjektų užtikrinančios procedūros ar kitaip apribojant konkurenciją tarp tokias paslaugas galinčių teikti ūkio subjektų (ar jų grupių). Kitaip tariant, įstatymas neįtvirtina nuostatų, įgalinančių savivaldybes viešųjų teritorijų tvarkymo ar kitų viešųjų paslaugų teikimą organizuoti tokiu būdu, kuris iš esmės apribotų konkurenciją.

(44) Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje numatyta galimybė esant tam tikroms sąlygoms sudaryti vidaus sandorį, taip pat nesuponuoja išvados, kad viešojo administravimo subjektai visais atvejais gali sudaryti tokius sandorius.

(45) Konkurencijos taryba daro išvadą, kad Savivaldybės sprendimas Bendrovei pavesti viešųjų teritorijų tvarkymo paslaugas Savivaldybės teritorijoje, kuriuo buvo iš esmės apribota konkurencija atitinkamoje rinkoje, nebuvo lemtas įstatymų reikalavimų vykdymo. Vietos savivaldos įstatymas ir Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtinta vidaus sandorių išimtis numato savivaldybių bendro pobūdžio galimybes pasirinkti, kaip organizuoti viešųjų teritorijų tvarkymo paslaugų teikimą. Tačiau nė vienas iš paminėtų teisės aktų nenumato imperatyvaus nurodymo, nustatančio, kad viešąsias teritorijų tvarkymo paslaugas teikiantis ūkio subjektas būtų parinktas konkurenciją eliminuojančiu būdu – be konkurenciją užtikrinančios procedūros, paslaugų teikimą pavedus savivaldybės įsteigtam paslaugų teikėjui, kaip tai padarė Trakų rajono savivaldybė.

6. Išvados

(46) Savivaldybė neįvykdė 2009 m. Nutarimu Nr. 2S-7 nustatytų įpareigojimų. Šiuo metu vykdyti viešųjų teritorijų tvarkymo darbus gali tik be konkurencingos procedūros parinkta Savivaldybės kontroliuojama UAB „Trakų paslaugos“, tuo tarpu kitiems ūkio subjektams nesudarytos galimybės teikti Trakų ir Lentvario miestuose nagrinėjamų paslaugų, dėl ko šiuose miestuose jau veikiantis ir siekiantys teikti atitinkamas paslaugas ir konkuruoti ūkio subjektai ir toliau veikia skirtingomis konkurencijos sąlygomis.

(47) Atsižvelgus į tai, kad Savivaldybės taryba pripažinta neįvykdžiusi Konkurencijos tarybos 2009 m. Nutarimu Nr. 2S-7 nustatytų įpareigojimų, vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 3 punktu, dėl tokių Savivaldybės sprendimų yra pagrindas kreiptis į apygardos administracinę teisumą Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

²⁵ LVAT 2011 m. kovo 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸²²-2563/2011, uždaroji akcinė bendrovė „Trakų paslaugos“ v Konkurencijos taryba.

²⁶ LVAT 2012 m. gegužės 30 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1484/2012, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba v Trakų rajono savivaldybės administracija ir UAB „Trakų rajono komunalinių įmonių kombinatas“.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 4 straipsniu, 18 straipsnio 1 dalies 3 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a:

1. Pripažinti, kad Trakų rajono savivaldybė netinkamai įvykdė 2009 m. kovo 19 d. Konkurencijos tarybos nutarimu Nr. 2S-7 nustatytus įpareigojimus – panaikinti Savivaldybės tarybos 2008 m. kovo 27 d. sprendimo Nr. S1-72 „Dėl pavidimo UAB „Trakų paslaugos“ vykdyti viešųjų teritorijų tvarkymo darbus“ 1 ir 3 punktus ir nutraukti 2008 m. balandžio 8 d. Trakų ir Lentvario miestų viešųjų teritorijų tvarkymo darbų sutartį Nr. T1-106/116, sudarytą tarp Trakų rajono savivaldybės administracijos ir UAB „Trakų paslaugos“.

2. Siekiant Konkurencijos tarybos 2009 m. kovo 19 d. Konkurencijos tarybos nutarimo Nr. 2S-7 įvykdymo, Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka kreiptis į apygardos administracinę teisimą.

Nutarimas neskundžiamas²⁷.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas

²⁷ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. liepos 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-2301/2011, *Vilniaus miesto savivaldybė, UAB „Universali arena“ v Konkurencijos taryba*.